

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
Faculty of Humanities
मानवविज्ञान विद्याशाखा
(Three / Four Years **Bachelor's Degree Programme**)

For the Degree of Bachelor of Arts

Sanskrit Literature

Syllabus / अभ्यासक्रम

बी. ए. द्वितीय वर्ष - सत्र - 3 व 4 Level – 5.0

B. A. Semester-III

1. Major III – (660203) – नाट्यपरिचयः - श्रीहर्षविरचित 'रत्नावली' नाटिका काव्यप्रकाशः प्रथमोल्लासः।
2. Major IV – (660204) - गद्यकाव्यपरिचयः बाणभट्टकृत हर्षचरितसारः प्रथमोच्छ्वासः द्वितीयोच्छ्वासः।
3. Major IKS – (660205)- दर्शनसाहित्यपरिचयः।
4. VSC- II - Theory II – (660272) अलंकारशास्त्रम् छन्दशास्त्रम् च।
5. Minor – III - (660251) संस्कृत नीतिकथा हितोपदेशः मित्रलाभप्रकरणम्।

B. A. Semester-IV

1. Major V – (660206) - नाट्यपरिचयः मालविकाग्निमित्रम् नाट्यपरिभाषाः च ।
2. Major VI – (660207) - महाकाव्यपरिचयः – महाकविकालिदासविरचितम् 'रघुवंशम्' सर्ग 1 व 2।
3. VSC- III - Theory III – (660273) संस्कृतपत्रकारिता संस्कृतवार्तालेखनम् च।
4. Minor – IV – (660252) संस्कृत नीतिकथा हितोपदेशः सुहृद्भेदप्रकरणम्।

Effective from Academic year -2026-27
संस्कृत भाषा अभ्यास मंडळ

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान
(Three / Four Years **Bachelor's Degree** Programme)

For the Degree of Bachelor of Arts

DSC - Major - Sanskrit Literature/ - संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B.A. II Semester – III (NEP) Level – 5.00

Course Code – 660203

Course Title –Major- DSC (Theory-III) –

नाट्यपरिचयः - श्रीहर्षविरचित 'रत्नावली' नाटिका काव्यप्रकाशः -प्रथमोल्लासः

Semester	Level	Vertical Type	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Total Teaching Hours	Exam Type & Marks
B. A. II Semester -III	5.00	a- DSC Major – III Sanskrit Literature	660203	Major (Theory-III) Sanskrit Literature श्रीहर्षविरचित रत्नावली नाटिका काव्यप्रकाशः - प्रथमोल्लासः	4	4	4	60	एकूण गुण = 100 60 गुण – लेखी व 40 गुण – अंतर्गत मूल्यमापन

Course Objectives अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	- विद्यार्थ्यांना संस्कृत भाषेतील रूपकसाहित्याचा परिचय करून देणे. - विद्यार्थ्यांना श्रीहर्षाच्या साहित्यकृतींची आणि भाषाशैलीची ओळख करून देणे. - विद्यार्थ्यांना संस्कृत साहित्यशास्त्रातील 'रत्नावली' नाटिकेचे महत्त्व अवगत करून देणे. - संस्कृत काव्यशास्त्राचा परिचय करून देणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	- विद्यार्थ्यांना संस्कृत भाषेतील रूपकसाहित्याचा परिचय होईल. - विद्यार्थ्यांना श्रीहर्षाच्या साहित्यकृतींची आणि भाषाशैलीची ओळख होईल. - विद्यार्थ्यांना संस्कृत साहित्यशास्त्रातील 'रत्नावली' नाटिकेचे महत्त्व अवगत होईल. - संस्कृत काव्यशास्त्राचा परिचय होईल.

अभ्यासक्रम / Syllabus			
Unit/विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुणविभागणी
Unit I	श्रीहर्ष कवीचा परिचय, श्रीहर्षदेवाचे संस्कृत साहित्यातील स्थान आणि महत्त्व, नाटिकालक्षणे	10	10
Unit II	श्रीहर्षविरचित 'रत्नावली' नाटिका अंक 1	10	10
Unit III	श्रीहर्षविरचित 'रत्नावली' नाटिका अंक 2	10	10
Unit IV	श्रीहर्षविरचित 'रत्नावली' नाटिका अंक 3	10	10
Unit V	श्रीहर्षविरचित 'रत्नावली' नाटिका अंक 4	10	10
Unit VI	काव्यप्रकाशः प्रथमोल्लासः।	10	10
		60	60 गुण

मूल्यमापन / Evaluation		
गुणविभागणी	लेखी परीक्षा- 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण – 100	
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न क्र 1 – घटक 1 ते 5 वर आधारित श्लोकांचे भाषांतर लिहा (पाच पैकी तीन)	15
	प्रश्न क्र 2 – घटक 1 ते 6 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न व्यक्तिचित्रण व अंकाचे रसग्रहण (दोन पैकी एक)	15
	प्रश्न क्र 3 – घटक 1 ते 5 वर आधारित संदर्भासहित स्पष्टीकरण (चार पैकी दोन)	10
	प्रश्न क्र. 4 – घटक 1 ते 5 वर आधारित टीपा लिहा. (4 पैकी 2)	10
	प्रश्न क्र. 5 – घटक 6 वर 4 पैकी 2 टिपा	10
	Total / एकूण	60
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर बहुपर्यायी प्रश्न	20
	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर गृहपाठ	20
	एकूण गुण	40

संदर्भ ग्रंथ	संपादक, प्रकाशक
श्रीहर्षविरचित 'रत्नावली' नाटिका	प्रा. डॉ. स्वानंद ग. पुंड
काव्यप्रकाशः	कृष्ण अर्जुनवाडकर, अरविंद मंगळूरकर, देशमुख प्रकाशन, पुणे
काव्यप्रकाशः प्रथमोल्लासः	डॉ. दर्शना सायम

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान
(Three / Four Years **Bachelor's Degree** Programme)

For the Degree of Bachelor of Arts

DSC Major - Sanskrit Literature/ - DSC संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B.A. II Semester – III (NEP) Level – 5.00

Course Code – 660204

Course Title –Major- DSC (Theory -IV) –

गद्यकाव्यपरिचयः बाणभट्टकृत हर्षचरितसारः प्रथम द्वितीयो-च्छासः च।

Semester	Level	Vertical Type	Course Code	Course Title	Learn ing Hours	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Total Teaching Hours	Exam Type & Marks
B. A, Semester-III	5.00	A - DSC Major – IV Sanskrit Literature	660204	DSC Major - (Theory -IV) गद्यकाव्यपरिचयः बाणभट्टकृत हर्षचरितसारः प्रथम द्वितीयोच्छासः च।	2	2	2	30	एकूण गुण = 50 30 गुण – लेखी व 20 गुण – अंतर्गत मूल्यमापन

Course Objectives अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृत साहित्यातील विविध प्रकारांपैकी 'गद्यकवी आणि गद्यकाव्यांचा' परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना गद्यकवी बाणभट्ट आणि त्यांच्या साहित्यकृतींची ओळख करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांना बाणभट्टाचे 'हर्षचरित' आणि 'हर्षचरितसार' यातील भेद समजावून सांगणे. 4. हर्षचरितसाराच्या अध्ययनातून भारतीय ऐतिहासिक आणि सामाजिक परिस्थितीचे आकलन करवून देणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृत साहित्यातील विविध प्रकारांपैकी 'गद्यकवी आणि गद्यकाव्यांचा' परिचय होईल. 2. विद्यार्थ्यांना गद्यकवी बाणभट्ट आणि त्यांच्या साहित्यकृतींची ओळख होईल. 3. विद्यार्थ्यांना बाणभट्टाचे हर्षचरित आणि हर्षचरितसार यातील भेद समजेल. 4. हर्षचरितसाराच्या अध्ययनातून भारतीय ऐतिहासिक आणि सामाजिक परिस्थितीचे आकलन होईल.

Syllabus			
Unit/विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुणविभागणी
Unit I	हर्षचरितसार: – प्रथम उच्छ्वास:	08	08
Unit II	हर्षचरितसार: – प्रथम उच्छ्वास:	07	07
Unit III	हर्षचरितसार: – द्वितीय उच्छ्वास:	08	08
Unit IV	हर्षचरितसार: – द्वितीय उच्छ्वास:	07	07
		30	30 गुण

मूल्यमापन / Evaluation		
गुणविभागणी	लेखी परीक्षा- 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुण, एकूण गुण – 50	
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न क्र 1 – घटक क्र. 1 आणि 2 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र 2 – घटक क्र. 1 आणि 2 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	05
	प्रश्न क्र 3 – घटक क्र. 3 आणि 4 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र 4 – घटक क्र. 3 आणि 4 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	05
	Total / एकूण	30
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर बहुपर्यायी प्रश्न	10
	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर गृहपाठ	10
	Total/एकूण	20

संदर्भ ग्रंथ	संपादक, प्रकाशक
हर्षचरितसार	प्रा. डॉ. मीनाक्षी भांदककर, रेणुका प्रकाशन, नागपूर

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान
(Three / Four Years **Bachelor's Degree** Programme)

For the Degree of Bachelor of Arts

DSC - Major - Sanskrit Literature/ -संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B.A. II Semester – III (NEP) Level – 5.0

Course Code – 660205

Course Title –DSC Major- IKS Specific (Theory) – दर्शनसाहित्यपरिचयः

Semester	L e v el	Vertical Type	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Total Teach ing Hours	Exam Type & Marks
B. A. II Semester- III	5. 0 0	DSC Major – IKS specific Sanskrit Literature	660205	DSC Theory दर्शन साहित्य परिचयः	2	2	2	30	30 गुण – लेखी व 20 गुण – अंतर्गत मूल्यमापन एकूण गुण = 50

Course Objectives अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	- विद्यार्थ्यांना भारतीय ज्ञान परंपरेतील मुख्य दर्शन साहित्याचा परिचय करून देणे. - विद्यार्थ्यांना आस्तिक आणि नास्तिक दर्शनांमधील भेद अवगत करून देणे. - विद्यार्थ्यांना सर्व दर्शनांमधील मूलभूत भेद आणि साम्य अवगत करून देणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	- विद्यार्थ्यांना भारतीय ज्ञान परंपरेतील मुख्य दर्शन साहित्याचा परिचय होईल. - विद्यार्थ्यांना आस्तिक आणि नास्तिक दर्शनांमधील भेद अवगत होईल. - विद्यार्थ्यांना सर्व दर्शनांमधील मूलभूत भेद आणि साम्य अवगत होईल.

अभ्यासक्रम / Syllabus			
भारतीयसर्वदर्शनसंग्रह – द. वा. जोग, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ, मुंबई भारतीयदर्शन - संपादक – प्रो. मधुसूदन पेन्ना, कविकुगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक			
Unit/विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुणविभागणी
Unit I	सांख्यदर्शन आणि योगदर्शन यांचा परिचय	08	08
Unit II	न्यायदर्शन आणि वैशेषिक दर्शन यांचा परिचय	07	07
Unit III	पूर्वमीमांसा आणि उत्तरमीमांसा यांचा परिचय	08	08
Unit IV	चार्वाक दर्शन आणि जैन दर्शन यांचा परिचय	07	07
		30	30 गुण

मूल्यमापन / Evaluation		
गुणविभागणी	लेखी परीक्षा- 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण – 100	
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न क्र 1 – घटक क्र. 1 आणि 2 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र 2 – घटक क्र. 1 आणि 2 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	05
	प्रश्न क्र 3 – घटक क्र. 3 आणि 4 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र 4 – घटक क्र. 3 आणि 4 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	05
	Total / एकूण	30
अंतर्गत मूल्यमापन	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर बहुपर्यायी प्रश्न	10
(Internal Assessment)	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर गृहपाठ	10
		20

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान
(Three / Four Years **Bachelor's Degree** Programme)

For the Degree of Bachelor of Arts
Major - Sanskrit Literature/ -संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B. A. II - Semester- III (NEP) Level – 5.0

Vertical - d

VSC -II Sanskrit Literature

Course Code – 660272

Course Title – Theory - II – अलंकारशास्त्रम् छन्दशास्त्रम् च।

Semester	Level	Vertical Type	Course code	Couse Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (per week)	Total Teaching Hours	Exam Type & Marks
B. A. II Semester -III	5.0	d VSC- II -- Sanskrit Literature	660272	Theory II - अलंकारशास्त्रम् छन्दशास्त्रम् च।	2	2	2	30	30 (College level Exam) +20 (Internal) = 50

Course Objectives अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	1) अलंकारांचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे. 2) काही निवडक अलंकारांची व्याख्या, स्वरूप उदाहरणासह विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे. 3) संस्कृतातील छन्दांचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे. 4) काही निवडक छन्दांची व्याख्या, स्वरूप उदाहरणासह विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. अलंकारांचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे. 2. काही निवडक अलंकारांची व्याख्या, स्वरूप उदाहरणासह विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे. 3. संस्कृतातील छन्दांचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे. 4. काही निवडक छन्दांची व्याख्या, स्वरूप उदाहरणासह विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे.

अभ्यासक्रम / Syllabus			
Unit / विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
1	संस्कृत साहित्यशास्त्रातील अलंकारशास्त्राचे स्वरूपनिवडक अलंकारांचा अभ्यास - उपमा, उत्प्रेक्षा, रूपक, श्लेष, भ्रांतिमान,	8	8
2	निवडक अलंकारांचा अभ्यास - निदर्शना, संकर, स्वभावोक्ती, समासोक्ती, व्याजोक्ती	7	7
3	संस्कृत साहित्यशास्त्रातील छंदशास्त्राचे स्वरूप, वैदिकछन्द व लौकिक छन्द निवडक छंदांचा अभ्यास - भुजंगप्रयात, मन्दाक्रान्ता, उपजाति, शिखरिणी, पृथ्वी	8	8
4	निवडक छंदांचा अभ्यास - स्रग्धरा, शार्दूलविक्रीडित, आर्या, वसंततिलका, इन्द्रवज्रा	8	7

संदर्भग्रंथ – 1. काव्यप्रकाश - कृष्ण श्रीनिवास अर्जुनवाडकर, अरविंद मंगरूळकर, देशमुख प्रकाशन, 1962 2. छन्दोमञ्जरी – गंगदास, डॉ. ब्रह्मानंद त्रिपाठी, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी 3. <i>The practical Sanskrit-English Dictionary- Vaman Shivram Apte, Motilal Banarasidas Publisher, New Delhi.</i>			
मूल्यमापन / Evaluation			
गुण विभागणी	लेखी परीक्षा 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण = 100		
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप		
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न क्र. 1 - 5 पैकी 2 अलंकारांचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.		10 गुण
	प्रश्न क्र. 2 - 5 पैकी 2 छंदांचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.		10 गुण
	प्रश्न क्र. 3 - अ) 2 पैकी 1 अलंकार ओळखून स्पष्टीकरण करा. ब) 2 पैकी 1 छंद ओळखून स्पष्टीकरण करा.		05 गुण 05 गुण
	Total		
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1. अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)		10 गुण
	2. अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर बहुपर्यायी प्रश्न		10 गुण

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान

(Three / Four Years Bachelor's Degree Programme)

For the Degree of Bachelor of Arts

Minor - Sanskrit Literature/ -संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B.A. II Semester – III (NEP) Level – 5.00

Course Code – 660251

Course Title- Minor- DSC (Theory -III) – संस्कृत नीतिकथा हितोपदेशः मित्रलाभः

Semester	Level	Vertical Type	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Total Teaching Hours	Exam Type & Marks
B. A. II Semester-III	5.00	B DSC Minor – III Sanskrit Literature	660251	DSC - Minor Theory- III संस्कृत नीतिकथा हितोपदेशः मित्रलाभः	4	4	4	60	एकूण गुण = 100 60 गुण – लेखी व 40 गुण – अंतर्गत मूल्यमापन

Course Objectives अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृत साहित्यातील नीतिशास्त्र ग्रंथांचा परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना पंचतंत्र आणि हितोपदेश या ग्रंथांमधील भेद समजावून सांगणे. 3. विद्यार्थ्यांना हितोपदेशाद्वारे जीवनातील नैतिक मूल्यांचे महत्त्व पटवून देणे. 4. विद्यार्थ्यांना नारायण पंडितांच्या भाषाशैलीची आणि हितोपदेशातील श्लोकांची तोंडओळख करून देणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृत साहित्यातील नीतिशास्त्र ग्रंथांचा परिचय होईल. 2. विद्यार्थ्यांना पंचतंत्र आणि हितोपदेश या ग्रंथांमधील भेद समजेल. 3. विद्यार्थ्यांना हितोपदेशाद्वारे जीवनातील नैतिक मूल्यांचे महत्त्व पटेल. 4. विद्यार्थ्यांना नारायण पंडितांच्या भाषाशैलीची आणि हितोपदेशातील श्लोकांची तोंडओळख होईल.

अभ्यासक्रम / Syllabus			
हितोपदेश: - मित्रलाभ			
Unit/विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुणविभागणी
Unit I	संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्य, कवी नारायण पंडित यांचा परिचय,	10	10
Unit II	हितोपदेश ग्रंथाची पार्श्वभूमी, मित्रलाभ प्रकरणाची पार्श्वभूमी	10	10
Unit III	वृद्धव्याघ्रलुब्धविप्रकथा, मृगश्रुगालकथा	10	10
Unit IV	लीलावतीवणिक्पुत्रकथा, जरद्ववबिडालकथा	10	10
Unit V	मूषकपरिव्राजककथा, संचयशीलजंबूककथा	10	10
Unit VI	राजपुत्रवणिग्वधूकथा, हस्तिधूर्तश्रुगालकथा	10	10
		60	60 गुण

मूल्यमापन / Evaluation		
गुणविभागणी	लेखी परीक्षा- 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण – 100	
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न क्र 1 – घटक 1 ते 2 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र 2 – घटक 1 ते 2 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	10
	प्रश्न क्र 3 – घटक 3 ते 4 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र. 4 – घटक 3 ते 4 वर आधारित टीपा लिहा . (चार पैकी दोन)	10
	प्रश्न क्र 5 – घटक 5 ते 6 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र. 5 – घटक 5 ते 6 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	10
	Total / एकूण	60
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर बहुपर्यायी प्रश्न	20
	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर गृहपाठ	20
	एकूण गुण	40

संदर्भ ग्रंथ	संपादक, प्रकाशक
श्रीनारायण पंडित विरचित हितोपदेश:	विद्यावाचस्पती प्रा. स्वानंद ग. पुंड, प्रसाद प्रकाशन, पुणे

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान
(Three / Four Years Bachelor's Degree Programme)
For the Degree of Bachelor of Arts
Major - Sanskrit Literature/ -संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B. A. II - Semester – IV (NEP) Level – 5.00

DSC Major - Sanskrit Literature/ -संस्कृत साहित्य

Course Code – 660206

Course Title –Major DSC (Theory-V)- नाट्यपरिचयः मालविकाग्निमित्रम् नाट्यपरिभाषा: च

|

Semester	Level	Vertical Type	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Total Teaching Hours	Exam Type & Marks
B. A. II Semester-IV	5.0	a – DSC Major V Sanskrit literature	660206	DSC - Major (Theory-V) नाट्यपरिचयः मालविकाग्निमित्रम् नाट्यपरिभाषा: च ।	4	4	4	60	एकूण गुण = 100 60 गुण – लेखी व 40 गुण – अंतर्गत मूल्यमापन

Course Objectives अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	1) विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील रूपकसाहित्याचा परिचय करून देणे. 2) विद्यार्थ्यांना संस्कृत नाट्यकलेचा परिचय करून देणे. 3) विद्यार्थ्यांना मालविकाग्निमित्रम् च्या आधारे कालिदासाच्या नाटकांच्या वैशिष्ट्यांची ओळख करून देणे. 4) विद्यार्थ्यांना कालिदासाचे साहित्य व भाषाशैलीचा परिचय करून देणे 5)
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1) विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील रूपकसाहित्याचा परिचय होईल. 2) विद्यार्थ्यांना संस्कृत नाट्यकलेचा परिचय होईल. 3) विद्यार्थ्यांना मालविकाग्निमित्रम् च्या आधारे कालिदासाच्या नाटकांच्या वैशिष्ट्यांची ओळख होईल. 4) विद्यार्थ्यांना कालिदासाचे साहित्य व भाषाशैलीचा परिचय होईल. 5)

अभ्यासक्रम / Syllabus			
Unit/विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुणविभागणी
Unit I	मालविकाग्निमित्रम् अंक 1	10	10
Unit II	मालविकाग्निमित्रम् अंक 2	10	10
Unit III	मालविकाग्निमित्रम् अंक 3	10	10
Unit IV	मालविकाग्निमित्रम् अंक 4	10	10
Unit V	मालविकाग्निमित्रम् अंक 5	10	10
Unit VI	नाट्यपरिभाषा – नांदी, प्रस्तावना, भरतवाक्य, अर्थोपक्षेपक, सूत्रधार, कथावस्तू	10	10
		60	60

मूल्यमापन / Evaluation		
गुणविभागणी	लेखी परीक्षा- 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण – 100	
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	1. घटक 1 ते 5 वर आधारित चार पैकी दोन श्लोकांचा अनुवाद	15
	2. घटक 1 ते 5 वर आधारित दोन पैकी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न (अंकांचे रसग्रहण व व्यक्तिचित्रण	15
	3. घटक 1 ते 5 वर आधारित चार पैकी दोन संदर्भासह स्पष्टीकरण	10
	4. घटक 1 ते 5 वर आधारित चार पैकी दोन टिपा.	10
	5. घटक सहा वर आधारित चार पैकी दोन टिपा.	10
	एकूण	60
अंतर्गत मूल्यमापन	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर बहुपर्यायी प्रश्न	20
	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर गृहपाठ	20
	Total/एकूण	40

संदर्भ ग्रंथ
- मालविकाग्निमित्रम् – संपादन. के.ना. वाटवे - मालविकाग्निमित्रम् – संपादन. शंकरराम शास्त्री - मालविकाग्निमित्रम् – चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी - भरतमुनींचे नाट्यशास्त्र – कु गोदावरी केतकर , आर्यभूषण छापखाना, पुणे. https://epustakalay.com/book/185286-bhaaratiiya-naatayashaastra-by-godavari-vasudev-ketkar/

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान
(Three / Four Years **Bachelor's Degree** Programme)

For the Degree of Bachelor of Arts
DSC -Major -Sanskrit Literature/-संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B. A. II Semester – IV (NEP) Level – 5.00
Course Code – 660207

Course Title –Major - DSC (Theory-VI) –

महाकाव्यपरिचय: – महाकविकालिदासविरचितम् 'रघुवंशम्' सर्ग 1 आणि 2

Semester	Level	Vertical Type	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Total Teaching Hours	Exam Type & Marks
B. A. II Semester-IV	5.00	A Major DSC –VI Sanskrit Literature	660207	Major DSC Theory - VI महाकाव्यपरिचय: – महाकविकालिदासविरचितम् 'रघुवंशम्' सर्ग 1 आणि 2	4	4	4	60	एकूण गुण = 100 60 गुण – लेखी व 40 गुण – अंतर्गत मूल्यमापन

Course Objectives अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	- विद्यार्थ्यांना संस्कृत भाषेतील साहित्यप्रकारांचा परिचय करून देणे. - विद्यार्थ्यांना कालिदासाच्या साहित्यकृती आणि महाकाव्यांचा परिचय करून देणे. - विद्यार्थ्यांना महाकाव्यलक्षणांची ओळख करून देणे° विद्यार्थ्यांना 'रघुवंशम्' महाकाव्याच्या आधारे कालिदासाची भाषाशैली आणि उपयोजित अलंकार अवगत करून देणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	- विद्यार्थ्यांना संस्कृत भाषेतील साहित्यप्रकारांचा परिचय होईल. - विद्यार्थ्यांना कालिदासाच्या साहित्यकृती आणि महाकाव्यांचा परिचय होईल. - विद्यार्थ्यांना महाकाव्यलक्षणांची ओळख होईल. - विद्यार्थ्यांना 'रघुवंशम्' महाकाव्याच्या आधारे कालिदासाची भाषाशैली आणि उपयोजित अलंकार अवगत होईल.

अभ्यासक्रम / Syllabus			
Unit/विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुणविभागणी
Unit I	महाकवी कालिदासविरचित 'रघुवंशम्' महाकाव्य – सर्ग 1 – श्लोक 1 ते 30 – सूक्ष्म वाचन	10	10
Unit II	महाकवी कालिदासविरचित 'रघुवंशम्' महाकाव्य – सर्ग 1 - श्लोक 31 ते 60 - स्थूल वाचन	10	10
Unit III	महाकवी कालिदासविरचित 'रघुवंशम्' महाकाव्य – सर्ग 1 - श्लोक 61 ते 65 - स्थूल वाचन	10	10
Unit IV	महाकवी कालिदासविरचित 'रघुवंशम्' महाकाव्य – सर्ग 2 - श्लोक 1 ते 30 – सूक्ष्म वाचन	10	10
Unit V	महाकवी कालिदासविरचित 'रघुवंशम्' महाकाव्य – सर्ग 2 - श्लोक 31 ते 60 – स्थूल वाचन	10	10
Unit VI	महाकवी कालिदासविरचित 'रघुवंशम्' महाकाव्य – सर्ग 2 - श्लोक 61 ते 75 – स्थूल वाचन	10	10
		60	60

मूल्यमापन / Evaluation			
गुणविभागणी	लेखी परीक्षा- 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण – 100		
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप		
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न क्र 1 – घटक क्र 1 ते 3 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न लिहा (दोन पैकी एक)		12
	प्रश्न क्र 2 – घटक क्र 4 ते 6 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.(दोन पैकी एक)		12
	प्रश्न क्र 3 – घटक क्र 1 आणि 4 वर आधारित श्लोकांचे भाषांतर लिहा (चार पैकी दोन)		12
	प्रश्न क्र. 4 – घटक क्र 1 आणि 4 वर आधारित संदर्भासहित स्पष्टीकरण लिहा (चार पैकी दोन)		12
	प्रश्न क्र. 5 – घटक क्र 1 ते 6 वर आधारित टीपा लिहा. (पाच पैकी तीन)		12
	Total / एकूण		60
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर बहुपर्यायी प्रश्न		20
	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर गृहपाठ		20
	एकूण गुण		40

संदर्भ ग्रंथ	संपादक, प्रकाशक
1. रघुवंशम् महाकाव्य – सर्ग 1 आणि 2 - डॉ. स्वानंद पुंड, अविरत प्रकाशन, जळगांव	
2. रघुवंशम् – रा. ग बोरवणकर, वरदा प्रकाशन, पुणे	

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान
(Three / Four Years **Bachelor's Degree** Programme)

For the Degree of Bachelor of Arts
Major - Sanskrit Literature/ -संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B. A.II - Semester- IV (NEP) Level – 5.0

Vertical -D

VSC -III Sanskrit Literature

Course Code – 660273

Course Title –(Theory) Paper –**III** संस्कृतपत्रकारिता संस्कृतवार्तालेखनम् च

Semester	Level	Vertical Type	Course code	Couse Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (per week)	Total Teaching Hours	Exam Type & Marks
B. A. II Semester -IV	5.0	D - VSC - III Sanskrit Literature	660273	VSC- Theory III संस्कृतपत्रकारिता संस्कृतवार्तालेखनम् च	2	2	2	30	30 (College level Exam) +20 (Internal) = 50

Course Objectives अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	1) संस्कृत मध्ये प्रकाशित होणाऱ्या वृत्तपत्र आणि मासिके यांची माहिती विद्यार्थ्यांना देणे. 2) संस्कृत मध्ये प्रकाशित होणाऱ्या वृत्तपत्र आणि मासिके वाचनाची आवड विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण करणे. 3) संस्कृत मध्ये प्रकाशित होणाऱ्या वृत्तपत्र आणि मासिके यातील लेखनाचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना अवगत करून देणे. 4) विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेत वार्तालेखनाचे स्वरूप अवगत करून देणे
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1) संस्कृत मध्ये प्रकाशित होणाऱ्या वृत्तपत्र आणि मासिके यांची माहिती विद्यार्थ्यांना होईल. 2) संस्कृत मध्ये प्रकाशित होणाऱ्या वृत्तपत्र आणि मासिके वाचनाची आवड विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल. 3) संस्कृत मध्ये प्रकाशित होणाऱ्या वृत्तपत्र आणि मासिके यातील लेखनाचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना अवगत होईल. 4) विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेत वार्तालेखनाचे स्वरूप अवगत होईल.

अभ्यासक्रम / Syllabus			
Unit / विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुण विभागणी
1	संस्कृतपत्रकारितेचा इतिहास व स्वरूप	7	7
2	संस्कृतभाषेत प्रसिद्ध होणारी वृत्तपत्रे	8	8
3	संस्कृतभाषेत प्रसिद्ध होणारी पाक्षिके, मासिके व वार्षिकांक	7	7
4	संस्कृत भाषेत वार्तालेखन	8	8

संदर्भग्रंथ -			
https://sanskrit.nic.in/msp/upload/digitized_slm_pdf/Certificate_Course_in_Skt_Journalisam/CCSJ_Patha_01_05_B2.pdf https://sanskritdocuments.org/articles/Sanskrit_Journalism_History_and_Status_Baldevanand_Sagar.pdf			
मूल्यमापन / Evaluation			
गुण विभागणी	लेखी परीक्षा 30 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 20 गुण, एकूण गुण = 100		
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप		
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	घटक क्रमांक 1 व 2 वर दीर्घोत्तरी प्रश्न 2 पैकी 1		10
	घटक क्रमांक 3 व 4 वर दीर्घोत्तरी प्रश्न 2 पैकी 1		10
	घटक क्रमांक 1 ते 4 वर चार पैकी दोन टिपा		10
	Total		30
अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Assessment)	1. अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर गृहपाठ (Assignment)		10 गुण
	2. अभ्यासक्रमावर आधारित घटकावर बहुपर्यायी प्रश्न		10 गुण

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Faculty - Humanities / विद्याशाखा - मानवविज्ञान
(Three / Four Years **Bachelor's Degree** Programme)

For the Degree of Bachelor of Arts
Minor - Sanskrit Literature/ -संस्कृत साहित्य

Syllabus / अभ्यासक्रम

B. A. II - Semester- IV (NEP) Level – 5.0

Course Code – 660252

Course Title –DSC Minor- (Theory -IV) –

संस्कृत नीतिकथा हितोपदेशः सुहृद्भेदप्रकरणम्

Semester	Level	Vertical Type	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per Week)	Total Teaching Hours	Exam Type & Marks
B. A. II Semester-IV	5.00	B DSC Minor – Sanskrit Literature	660252	DSC - Minor Theory -IV संस्कृत नीतिकथा हितोपदेशः सुहृद्भेद प्रकरणम्	4	4	4	60	एकूण गुण = 100 60 गुण – लेखी व 40 गुण – अंतर्गत मूल्यमापन

Course Objectives अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृत साहित्यातील नीतिशास्त्र ग्रंथांचा परिचय करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना पंचतंत्र आणि हितोपदेश या ग्रंथांमधील भेद समजावून सांगणे. 3. विद्यार्थ्यांना हितोपदेशाद्वारे जीवनातील नैतिक मूल्यांचे महत्त्व पटवून देणे. 4. विद्यार्थ्यांना नारायण पंडितांच्या भाषाशैलीची आणि हितोपदेशातील श्लोकांची तोंडओळख करून देणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृत साहित्यातील नीतिशास्त्र ग्रंथांचा परिचय होईल. 2. विद्यार्थ्यांना पंचतंत्र आणि हितोपदेश या ग्रंथांमधील भेद समजेल. 3. विद्यार्थ्यांना हितोपदेशाद्वारे जीवनातील नैतिक मूल्यांचे महत्त्व पटेल. 4. विद्यार्थ्यांना नारायण पंडितांच्या भाषाशैलीची आणि हितोपदेशातील श्लोकांची तोंडओळख होईल.

अभ्यासक्रम / Syllabus			
Unit/विभाग	उपघटक	अध्यापन तास	गुणविभागणी
Unit I	संस्कृत साहित्यातील कथासाहित्य, कवी नारायण पंडित यांचा परिचय,	10	10
Unit II	हितोपदेश ग्रंथाची पार्श्वभूमी, सुहृद्देदप्रकरणाची पार्श्वभूमी	10	10
Unit III	1. कीलोत्पाटिवानर कथा 2. चीत्कारिगर्दभ कथा	10	10
Unit IV	3. दधिकर्णबिडाल कथा 4. घण्टाकर्णकुट्टनी कथा	10	10
Unit V	5. स्वर्णरिखानापितादि कथा 6. गोपीज़ारद्वय कथा	10	10
Unit VI	7. काकी-कनकसूत्र-सर्प कथा 8. मदोन्मत्तसिंह-शशक कथा	10	10
		60	60 गुण

मूल्यमापन / Evaluation		
गुणविभागणी	लेखी परीक्षा- 60 गुण व अंतर्गत मूल्यमापन 40 गुण, एकूण गुण – 100	
	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न क्र 1 – घटक 1 ते 2 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र 2 – घटक 1 ते 2 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	10
	प्रश्न क्र 3 – घटक 3 ते 4 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र 4 – घटक 3 ते 4 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	10
	प्रश्न क्र. 5 – घटक 5 ते 6 वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक)	10
	प्रश्न क्र. 6 – घटक 5 ते 6 वर आधारित टीपा लिहा. (चार पैकी दोन)	10
	एकूण	60
अंतर्गत	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर बहुपर्यायी प्रश्न	20
मूल्यमापन	अभ्यासक्रमावर आधारित घटकांवर गृहपाठ	20
(Internal Assessment)	Total / एकूण	40

संदर्भ ग्रंथ	संपादक, प्रकाशक
श्रीनारायण पंडित विरचित हितोपदेशः	विद्यावाचस्पती प्रा. स्वानंद ग. पुंड, प्रसाद प्रकाशन, पुणे